

Nüşabə Babayeva-Vəkilova: 60-cı illər bütün SSRİ məkanında olduğu kimi, bizdə de intibah dövrü hesab edilə bilər. Mədəniyyətin bütün sahələrində modern estetika özünü göstərirdi. Musiqidə Qara Qarayev, Fikrət Əmirov, Vaqif Mustafazadə, Arif Məlikov, Niyazi, rəssamlıqda Toğrul Nərimanbəyov, Tahir Salahov, Mikayıllı Abdullayev, Səttar Bəhlülzadə faktı vardı ki, bizi dünyaya tanıdırı. Ədəbiyyatda da belə misallar var. Vaqif Səmədoğlu həmin dövr haqqında özünün "Mənim 60-cı illərim" adlı məqaləsində etraflı yazmışdı. "Mən əlimə ilk dəfə şair kimi qələm alanda ana dilində artıq "Şair, nə tez qocaldın, sən", "Mən tələsmirəm", "Qızıl gül olmayıyadı..." kimi misraların musiqisi səslənirdi, "Nöqtə, nöqtə və nöqtə..." yazılımışdı və bu nöqtələrdən də yeni poeziya başlanırdı. "Xəzər suyu

nən sosialist sistemi və ideologiyası geniş kütlələrin narazılığına səbəb olmuşdu ki, bu da sistemin dağılmasına aparırdı. Əslində, dalğavarı bir şəkildə bu meyl bütün sovetlər ölkəsini bürüməyə başladı və təbiidir ki, Azərbaycanda da özünü göstərdi. Rusiyada Soljenitsin, Saxarov, Rastrapoviç kimi görkəmləi elm və sənət əmlarla Azərbaycanda da Qara Qarayev, Niyazi, Arif Məlikov, Mikayıllı Abdullayev kimi şəxsiyyətlər tədricən "sosialist realizmi" adı altında uydurulmuş bir ədəbi-bədii metodun estetik prinsiplərindən uzaqlaşmaq, dünya sənətində baş verən sosial-mədəni proseslərlə integrə olma meyillərini müdafiə etmek mövqeyini seçməli olurdular. Məsələn, görkəmləi bestəkarımız Qara Qarayevin yaradıcılığına nəzər salsaq, bu söylədiğimizi aydın bir şəkildə görmək

min yarandı həmin illərdə... Doğrudan da ele idi. "70-cilər", "80-cilər" və hətta bugünkü ədəbi-estetik dəyərlərimiz də həmin nəslin formalasdırıcı modern düşüncə yeniliyindən bəhrələndi. Sənətin məzmunu, forması dəyişdi və estetik çoxylonluluğu zövqləri də yenilədi... Bir maraqlı yaradıcılıq faktı da onuna bağlı idi ki, incəsənətin, mədəniyyətin sahələri və bu sahələrlə məşğul olan insanlar bir sənət dairəsində deyil, müxtəlif kateqoriyalı yaradıcılıq (musiqi, poeziya, rəsm, dramaturgiya, publisistika və s.) qabiliyyətlərinin sintezini yaratdı. Vaqif Səmədoğlu da həm musiqici, həm də ədəbiyyatçı - daha doğrusu, ədəbiyyat adımı idi. Amma musiqici kimi istedadını da şair-dramaturq fəaliyyetine qurban verdi. Uddu, ya uduzdu, demək çətindir. Hər halda bu seçimdən poeziyamız uddu...

bəb olmuşdur. Bu baxımdan İsmail Şixli, Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza Ulutürk, Sabir Əhmədov, Yusif Səmədoğlu. Vaqif Səmədoğlu kimi şair və yazıçılarımızın adlarını xatırlatmaq istərdim. Heç şübhəsiz, yuxarıda qeyd etdiyimiz küləvi xalq hərəkatı və milli şüurun formalasmasında, müstəqillik ideyalarının xalq arasında də böyük miqyasda yer almışında bu şəxsiyyətlərin rolü xüsusi böyük olmuşdur. Ümumiyyətlə, burada klassik sənətkarlarımızın da daima azadlığı, müstəqilliğə səsləyən əsərlərinin də rolunu unutmamalıq. Zənnimizcə, keçən əsrin 60-cı illərindən başlayan əbəbi-bədii prosesin hazırlanmasında keçmişin realist ənənələrinin rolunu da heç cüre unutmamalı, əslində bu mütərəqqi prosesi keçmişin mütərəqqi ənənələrindən, bədii-estetik prinsiplərindən ayırmamalıq. 60-cı illərin ədəbi-bədii hadisələrini hər ne qədər cəmiyyətin yenileşdirilməsi, demokratik prinsiplərin həyata keçirilməsi yolunda mühüm addımlar hesab etsək də, (hətta bəziləri tərəfindən tez-tələsik bu prosesi az qala ədəbiyyatımızda məhz ancaq o dövrə aid olan, yəni 60-cı illərdən başlayan intibah dövrü kimi qələmə alınır) əslində isə bu dövrün mədəniyyət və elm, sənət sahəsində keçmişin izi görünməkdədir.... ədəbi klassik ənənələrimizin prinsipləri və bu ənənələrdən yaradıcılıqla yaranınma xüsusiyyətlərini görə bilirik.

İradə Musayeva: Maraqlıdır ki, Vaqif Səmədoğlu da sözügedən məqaləsində 60-cıların modernist yaradıcılıq tendensiyasını bir çox hallarda klassik ədəbiyyat intibahı ilə bağlayırdı. Məsələn, deyirdi ki, 60-cılar özlərini küləvi şəkildə Cəlil Məmmədquluzadə, Mirzə Ələkbər Sabirin davamçıları elan etdiyərək...

Babək Qurbanov: Tanınmış yazarımız Anarın bir sıra əsərləri (kino sənətimizdə önemli yeri olan "Dədə Qorqud", Üzeyir Hacıbəyli, Hüseyin Cavid və s. mövzular ilə bağlı əsərləri) söylədiklərimizə örnək ola bilər. 60-cı illər sənətimizin canlanmasında, Yeni təfəkkür tərzinin formalasmasında, mədəniyyətimizin xarici ölkələrdə belə tanınmasında Emin Sabitoğlu, Oqtay Kazimov, "Qaya" vokal-instrumental ansamblının və s. xüsusi rolu olmuşdur. Anarın demək olar ki ilk dəfə olaraq o dönenin ideoloji və dəmir pərədə çərçivələrindən uzaqlaşma bilən, sənətdə plüralizm meylini (müxtəlif dünyagörüşü və yaradıcılıq üslublarını ifadə edə bilən sənət adamlarına səhifələrini aça bilən) həyata keçirə bilən "Qobustan" dərgisini də yada salmaq lazımdır. Burada müasir Azərbaycan sənətində baş verən yeni-ye ni ədəbi hadisələr, eyni zamanda dünya mədəniyyətindəki ədəbi proseslərlə əlaqədar maraqlı yazılar dərc olunur, bir çox modernist cərəyanlar haqqında maraqlı məlumatlar verilir. Təbii ki, bu mütərəqqi və maarifçilik meyilləri, elə zənnimizcə "Qobustan" kimi azadlıklıq və demokratik prinsipləri müdafiə edən mətbuat orqanlarına da hakim ideologiya tərəfdarları tərəfindən qadağalar və təqiblər tətbiq olunmaqdır.

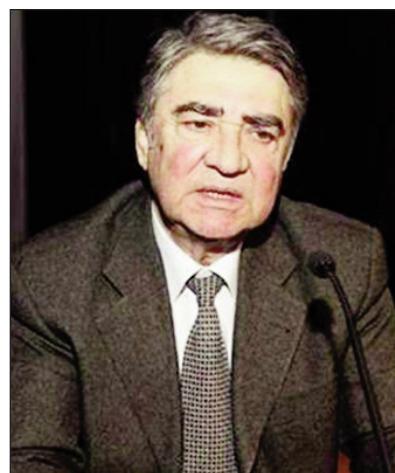
Davamı səhifə 13-də

Səməd Vurğunun ev muzeyində "60-cılar" mövzusunda söhbət...

Professor, Xalq şairi Osman Sarıvallinin oğlu Babək Qurbanov, muzeyin direktoru Nüşabə Babayeva-Vəkilova və ədəbi tənqidçi İradə Musayevanın fikir mübadiləsi

Nüşabə Babayeva-Vəkilova

Babək Qurbanov

İradə Musayeva

duzu, adı dənizdir" misrası ritorikaya müharibə elan edirdi, yeni nəsil "parka gedən tramvayla" 60-cı illər gedirdi. Yəni mənimcün 60-cı illərin əsas qiyməti kimlərinse o dövrdə yaratdığı romanlar, povestlər, şeirlər, simfoniyalar, rəsm əsərləri deyil, bunlar öz yərində, mənimcün o dövr əsas məhiyyətlə **Yeni Zövq** yaranan bir zəmin kimi dəyerlidir. Və bu fenomen yalnız Azərbaycanda və o zamanın SSRİ-də yox, bütün dünyada baş verdi. 60-cı illər keçmişə, bu güne və gələcəyə yeni rakursdan baxış nöqtəsi idi"... 90-cı illərdə isə sərhəd qapıları daha geniş açıldı, amma analiz etmək çətinidir ki, dünyaya integrasiyamızı uğurlu oldu ya yox...

Babək Qurbanov: Həqiqətən də, keçən əsrin 60-cı illəri, ümumiyyətlə, əski sovetlər ölkəsində və respublikamızda bir sosial canlanması, hərəkətlilik və mövcud sistemə qarşı müəyyən bir əks-fəaliyyət mövqeyi özünü göstərməyə başlamışdır. Uzun müddət rus şovinizmi və milli münasibətlərdə yanlış bir siyasetə təməllə-

mükün olardı. Bestəkarın "Üçüncü simfoniya"si və "Skripka Konserti"ndə Qərb musiqisində istifadə olunan dodekafon sisteminin prinsiplərindən istifadə olunmuşdur. O dönenlərdə bu qəbilənən modernist cərəyanlar və təzahürlər "sosialist realizmi" prinsiplərindən uzaq sayılır və onlara meyil göstərən sənətkarlar hətta cəzalandırılırdı. Bütün bu qadağalara və təqiblərə baxmayaraq, Qara Qarayev Qərb dünyasında geniş intişar tapmış bu qəbildən olan modernist, mütərəqqi cərəyanlarda belə mütərəqqi və realist sənət üçün yararlı ola biləcək prinsiplərin de mövcud olmasını sübut etməyə çalışır və yuxarıda qeyd etdiyimiz bu kimi əsərlərdə bir dəha onlardan yaradıcılıqla istifadə edə bilmışdır.

İradə Musayeva: Mən həmin dövr ile bağlı Vaqif Səmədoğlunun fikrinə qayıtmaq istəyirəm. Nüşabə xanımın şairdən getirdiyi sitatında maraqlı məqam var. Deyir ki, həmin dövr mənim üçün ona görə dəyərləi idi ki, özündən sonrakı mərhələ üçün fundamental bir zə-

min yarandı həmin illərdə... Doğrudan da ele idi. "70-cilər", "80-cilər" və hətta bugünkü ədəbi-estetik dəyərlərimiz də həmin nəslin formalasdırıcı modern düşüncə yeniliyindən bəhrələndi. Sənətin məzmunu, forması dəyişdi və estetik çoxylonluluğu zövqləri də yenilədi... Bir maraqlı yaradıcılıq faktı da onuna bağlı idi ki, incəsənətin, mədəniyyətin sahələri və bu sahələrlə məşğul olan insanlar bir sənət dairəsində deyil, müxtəlif kateqoriyalı yaradıcılıq (musiqi, poeziya, rəsm, dramaturgiya, publisistika və s.) qabiliyyətlərinin sintezini yaratdı. Vaqif Səmədoğlu da həm musiqici, həm də ədəbiyyatçı - daha doğrusu, ədəbiyyat adımı idi. Amma musiqici kimi istedadını da şair-dramaturq fəaliyyetine qurban verdi. Uddu, ya uduzdu, demək çətindir. Hər halda bu seçimdən poeziyamız uddu...

İradə Musayeva: Sonrakı hadisələrdə, müstəqillik arzusunun mübarizə ezmənin çevrilmesi prosesində də o azad düşüncənin rolü olub...

Babək Qurbanov: Bir şeyi də xatırlatmaq istərdim, belə ki, bir müddət xalq külələrinin geniş miqyaslı narazılığını ifadə edən etiraz aksiyaları, yürüşləri, heç şübhəsiz, ziyanlılarımızın bir çoxlarının da bu hadisələrdə iştirak etmələrinə, xalqın istək-arzularını əsərlərdən ifadə etmələrinə sə-

Təəssüf ki, yuxarıda qeyd etdiyimiz mütərəqqi meylin daha sonralar bir qədər zəifləməsinin şahidi olduq. Yəni bu tarixi dönenin, xalq kütlələrinin hegemon sistemə qarşı baş qaldırdığı bir döndəmdə insanların keçirdikləri sosial-psixoloji vəziyyət, ruh həlləri, istək-arzuları, bu "əks durmanın" əsas səbəbləri ədəbi əsərlərdə bədii bir dillə ifadə olunmasının əsas (milli, ideoloji, dini, psixoloji, kulturoloji və s.) səbəblərini ifadə edə bilən monumental bir əsərlə hələ də rastlaşa bilmirik.

Renesans (kimi bəzən qələmə alınan bu tarixi dönməni izah edərkən bu kulturoloji-fəlsəfi anlamın daha geniş bir mənaya malik olmasından söz edilmək-

çəkliliklər onların əsərlərinin ana xəttini təşkil edir və bu əsərləri minlərcə, milyonlarca oxuculara sevdiren cəhətlərdən olduğunu söyləmək mümkün idi. Bu şəxsiyyətlərin yalnız adlarını saysaq belə onların ədəbiyyatımızda nə qədər önemli yer tutduqlarını görə bilərik: Mir Cəlal, Səməd Vurğun, Mirzə İbrahimov, Rəzul Rza, Süleyman Rüstəm, Süleyman Rəhimov, Mehdi Hüseyn, Əli Vəliyev, İlyas Əfəndiyev, Məmməd Cəfər, Məmməd Arif, Əziz Mirehədov və başqalarının adlarını hörmətə yad etmək istərdim. Heç şübhəsiz, bu ədiblərimizin yaradıcılığı özlerindən sonra gələn nəsillərə öz müsbət təsirini göstərə bilmışdır. Lakin yeni həyat tərzi, cəmiyyətdə baş verən sosial-mədəni hadisələr, sosial mühit, müxtəlif ictimai konfliktlər və hadisələr təbii ola-

lər. O nəslin nümayəndələri, ikinci Dünya müharibəsinin odlu-əlavolu, ölüm-itimli günlərində çıxmış insanlar idilər. Nə isə başqa bir gözə baxır, mənəvi təmizlik, əxlaqi dəyerler, ahəngdar ailə həyatı, insanların halal zəhmətlə xoşbəxt olacaqı inancında olan insanlar idilər.

Nüşabə Babayeva-Vəkilova: Azərbaycandan kənardə, amma Azərbaycan üçün yaşamaq, mücadilə etmək də olur. Vətənin tarixi, ədəbiyyatı, mədəniyyəti, itirilmiş torpaqları və s. bu kimi problemlərini qabartmaq, daha geniş auditoriyalara yaymaq işində Babək müəllim də öz xidmətini göstərir, təbii ki...

Babək Qurbanov: Türkiye kimi bir məmlekətdə belə bizi o qədər də yaxşı tanımlılar. Bir dəfə İğdırda avtobusla Ərzuruma getdiyim zaman yanında bir

mizdən uzaqlarda, daha çox da qardaş Türkiye Cumhuriyyetində çalışmağa başladılar. Onlar heç şübhəsiz xalqımızın, mənəvi dünyamızın bir parçasını da özləri ilə aparmış oldular. Əslində ele bunun özü eyni zamanda milli mədəniyyətimizin, adət-ənənələrimizin, min illiklərdən gələn sənətimizin, həmçinin müasir sənətimizin təbliği demək idi. Bu ölkələrə gəlmış adamlarımızın çoxu ölkəmizdə gedən ictimai-siyasi prosesləri, demokratiya yolunda xalqımızın əldə etdiyi uğurları, həmçinin elm və sənət sahəsində nailiyyətlərlə dünya ictimaiyyətini tanış etmək yolunda çox işlər görürlər.

Həqiqətən də keçən əsrin 20-ci illərindən başlayaraq digər ölkələrə köç etmələrin şahidi olmaq mümkün idi. Təbii ki, bunun bir çox səbəbləri var idi. Belə bir vəziyyət uzun müddət basqı, qorxu, haqsızlıqlar, sosial bərabərsizlik mühitində yaşayan insanların yaranmış şəraitdə istifadə edərək xarici ölkələrə getməklə canlarını qurtarmaq istəyindən irəli gəlməkdə idi. "Beyin axını" terminin də əsasən daha çox bu dönenlərdə ortaya çıxmamasını söyləmək mümkündür. Lakin bu anlayışın məcburi köçlərə eyniləşdirmək qeyri-mümkündür. Qərb ölkələri "beyin axını" anlayışı dedikdə əsasən intellektual səviyyəyə malik və öz sahəsini dərindən bilən mütəxəsislərin ölkələrinə getirilməsini nəzərdə tutmaqdadırlar.

Cəmiyyətin inkişaf tarixi sübut edir ki, inkişaf heç de hər zaman düz xətti deyil. Müharibələr, ticari əlaqələr, tarixi-mədəni proseslər və qarşılumalar, sosial-ideoloji hadisələr, maarifçilik hərəkatları, azadlıq və müstəqillik uğrundakı mübarizələr və s. elbəttə hər bir milletin mədəni inkişaf tarixində müəyyən müsbət və ya bəzən həttə mənfi rol da oynaya bilmədir. Bununla belə, ayaqda qala bilmək, öz tarixi yoluunu davam etdirmək kimi xüsusiyyətlər yalnız o millətlərə xas ola bilir ki, onlar keçmişin mənəvi dəyərlərinə qayğı ilə yanaşa bilir hər bir kəsədə mahnı və rəqsəri ilə, qədim dekorativ-tətbiqi sənətləri ilə, folklor yaradıcılığı ilə yaxından maraqlandırmaq yolu tutur.

Mədəniyyətimizin inkişafını engelləyə bilən bir cəhət də belə düşünürəm ki, kütłəvi mədəni tədbirlər təşkil edə bilən professional mütəxəssislərin istənilən qədər olmamasıdır. Bəzən mədəniyyət məüssisələrinə bu sahədə səriştəsi olmayan və ya həttə buraya başqa bir sahənin adamının getirilməsi kimi hallar da xeyirdən çox zərər verə bilir. Ümumiyyətlə mədəniyyət sahəsinin olduqca spesifik və geniş erudiysiya və ensiklopedik biliq, həmçinin intellektual-potensial tələb edən bir sahənin olmasına unutmamaq lazımdır.

Daha geniş və mürəkkəb soxioloji problemləri əhatə edən mədəni tərəqqi, eləcə də estetik mədəniyyət anlayışları müəyyən mənada yuxarıda məsələlərlə sıxı bir şəkildə əlaqəlidir. Biz bu problemləri həll etmək yolunda ümumiyyətlə ahəngdar inkişaf anlayışından çıxış etməyin daha faydalı ola biləcəyinə inanırıq.

Samad Vurğunun ev muzeyində "60-cılar" mövzusunda söhbət...

Professor, Xalq şairi Osman Sarıvallinin oğlu Babək Qurbanov, muzeyin direktoru Nüşabə Babayeva-Vəkilova və ədəbi tənqidçi İradə Musayevanın fikir mübadiləsi

dədir. Belə ki sənətə, ümumilikdə mədəniyyətin hərtərəflə inkişafında, çıçəklənməsində müəyyən bir zirvə mərhələsi olan, uzun bir tarixi döneni əhatə edən (məsələn, bu cərəyanın İtaliyada meydana gəlməsi və əsasen 14-16-ci əsrəri əhatə etməsindən söz edilir, eynilə onun daha sonralar Avropanın digər ölkələrində meydana gəlməsi, Rusiyada isə XIX əsrin ikinci yarısından etibarən meydana gələməsi gerəkliyini mütəxəssislər qeyd etməkdədir). Bu səbəblərindən dolayı elə biliyəm ki, 60-cı illərin bədii yaradıcılıq sahəsindəki başarılarının intibah hadisəsi kimi qələmə almaq hələ ki bir çox səbəblərdə, həmçinin elə zaman baxımından da erkən olduğunu söyləməyə haqq verir - deyə düşünürəm.

İradə Musayeva: Biz bayaq 60-cılardan danışdıq. Amma bu gün 30-40-cı illər ədəbi nəсли haqqında fikir birmənalı deyil. Bu nəslin nümayəndələrindən çoxu məhz həmin 60-cıların ataları idi... Qəribədir, nə üçün oğullar ataların yolunu getmədi, sanki yenidən doğuldular... Deməli, bu fikirdə həqiqət var ki, insanlar öz zəmanələrinin övladlarından...

Babək Qurbanov: O yazıçı və şairlər sovet dönləmində və məkanında sayılan və əsərləri respublikamızın kənarlarında belə geniş yayılan, təbliğ edilən sənətkarlarımızdan idilər. Xoşbəxtlikdən onların bir çoxunu canlı olaraq görmüş və əsərləri ilə tanış olmuşam. Çox qəribə də olsa qeyd etmək lazımdır ki, onların yaradıcılıq əsləbləri, dəst-xətləri bir-birilərindən çox seçilirdi, lakin həyat həqiqətləri, real ger-

raq bu nəslin yaradıcılığında yeniyen bədii hadisələrin, mövzuların, bədii-estetik ifadə-təsvir vasitələrinin də ortaya çıxmamasına səbəb olmaqdır.

Zənnimcə, bu problemi Batı ölkələrindeki kimi izah etmək bir qədər yanlış görünə bilər. Bizim mənəvi dünyamızda həmçinin Məsələn aləmində mirasçılıq qayda-qanunları, adət-ənənələri hər zaman olduqca güclü olmuşdur. Bir çox dünya ədəbiyyatı nümunələrində Voyniçin "Ovod", Turgenyevin "Atalar və oğullar" Černișevskinin "Nə etməli" və başqalarının bu kimi əsərləndə belə bir meyli görmək mümkündür. Əslində bu problem ədəbi yox, sosial-mədəni, sosial-psixoloji bir problemdir və onların bir növ sənətə eks olunmasıdır, yəni bu problemin bədii-estetik baxımdan ifadəsidir. Zənnimcə, əslində atalar və oğullar arasında fərqliklər, ziddiyətlər hər bir tarixi inkişaf mərhələlərində olmuş, lakin bu ziddiyətlərə bəzi kimi antoqonist ziddiyətlərlə olaraq görmək yanlış ola bilir. Unutmamaq lazımdır ki, ümumiyyətlə, bu ziddiyətlər inkişafın təkanverici bir qüvvəsidir və onlar olmadan heç bir sahədə tərəqqidən və inkişafdan söz açmaq olmaz. Bu ziddiyətlərin kökünü isə yalnız ailə-məişət problemlərində aramaq yəni əslində mövzuya "lokal bir baxış mövqeyində yanaşmaq" sosio-löq və filosof, kulturoloq üçün qənəcidi görünür.

Düzünü desək, o dönenin insanları o qədər də övladları ilə indiki insanlar kimi təmas saxlamışdır, həddindən artıq övladlarının kaprizləri, bəzən hüdud-suz istəklərinə meydan vermirdi-

Türk vətəndaşı oturmuşdu. Görünüşündə ziyanlıya bənzəyirdi. Maraqla söhbət edirdik. Ermənistanda olan sərhədin yanından keçirdik, söhbətimi davam etdirəmək, həm də həmsöhbət yoldaşının fikrini öyrənmək üçün - bu sağ tərəfdə, sərhədin o tayindəki hansı ölkədir - soruşdum. Dedi Sovet İmperiyasıdır.. Anladım ki, indiye kimi bu adam qonşularının kim olduğunu bilmir. Kiçik şəxsi araşdırımlarına əsaslanaraq etiraf edim ki, Türkiyədə hələ də bizim böyük şəxsiyyətlərimizi - Bəhmənyarı, Nizamini, Füzulini, Nəsimini, Üzeyir Hacıbəylini, Səməd Vurğunu və başqalarını o qədər də tanımlılar. Mütəxəssislər belə Nizamının fars şairi, Füzuli və Nəsiminin sadəcə olaraq Türk şairi olduqlarına inanırlar. Biri Üzeyir Hacıbəylinin dünyaca məşhur "Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları" kitabının tərcüməsini öz adına belə çıxmışdır. Türk-Azərbaycan mədəni əlaqələrinin inkişafında, genişlənməsində onların fəaliyyətlərini unutmamaq lazımdır. Mədəniyyətimizin geniş təbliği və qalıcı, davamlı, əbədi olması yolunda xaricdə yaşayan və çalışan mütəxəssislərin fəaliyyət və səylərinin rolü da olduqca faydalı ola bilərdi.

İradə Musayeva: Doğrudur, amma Babək müəllim, "Beyin axını" -deyilən agrılı bir ifade var... Bu gün biz bu mənəvi-intellektual itki ilə üz-üzə dayanmışıq. Qorxuram ki, bu işin sonunda, bu kənarə, başqa ölkələre intellekt axınının sonunda bir gün oyanıb boşluğa düşəcəyimizi görək...

Babək Qurbanov: Sovet İmperiyası dağılıandan sonra bir çox elm və sənət adamlarımız ölkə-